

Sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji społecznych z jednostkami samorządu terytorialnego, partnerami społecznymi i gospodarczymi w sprawie projektu programu pod nazwą „*Wojewódzki program przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020*”

1. Podstawa prawna konsultacji

Zgodnie z art. 6 ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) do zadań własnych samorządu wojewódzkiego należy opracowanie wojewódzkich programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zgodnie z art. 19a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 z późn. zm.) projekty programów podlegają konsultacjom z jednostkami samorządu terytorialnymi oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi.

W związku z powyższym projekt programu został skierowany do konsultacji z jednostkami samorządu terytorialnego oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi.

Zgodnie z art. 6 ust 3 ww. ustawy zainteresowane podmioty w terminie 35 dni od dnia ogłoszenia mogły wyrazić opinie do projektu programu. Zgodnie z art. 6 ust. 4 ww. ustawy w terminie 30 dni od dnia zakończenia konsultacji przygotowuje się sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji, zawierające w szczególności ustosunkowanie się do uwag zgłaszanych w trakcie konsultacji wraz z uzasadnieniem oraz podaje się je do publicznej wiadomości na stronie internetowej.

2. Przebieg konsultacji

Celem przeprowadzonych konsultacji było pozyskanie opinii, stanowisk, propozycji itp. od instytucji i osób, które w sposób bezpośredni bądź pośredni zaangażowane są w przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie zawartych w projekcie programu „*Wojewódzki program przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020*”, konsultacje stwarzały możliwość podniesienia jakości ostatecznej formy przedmiotowego programu.

Konsultacje prowadzone były z zachowaniem zasad reprezentatywności, równości, rzetelności oraz przejrzystości i otwartości. Od dnia 12 kwietnia przez 35 dni trwał proces konsultacji społecznych, który zakończył się ostatecznie w dniu 16 maja 2013 r.

Informacja została zamieszczona w niżej wymienionych miejscach:

Lp.	Miejsce zamieszczenia	Data zamieszczenia
1.	główna strona internetowa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego www.kujawsko-pomorskie.pl – w zakładce „ <i>sprawy społeczne</i> ” oraz „ <i>aktualności</i> ”	12 kwietnia 2013 r. - przypomnienie 10 maja 2013 r.
2.	strona internetowa Biura Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi www.ngo.kujawsko-pomorskie.pl	12 kwietnia 2013 r.
3.	strona internetowa www.niebieskalinia.kujawsko-pomorskie.pl/	15 kwietnia 2013 r.

Ponadto skierowano informację drogą elektroniczną do następujących podmiotów działających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego:

Lp.	Jednostka	Data wysłania
1.	Wojewódzka Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych	12 kwietnia 2013 r.
2.	Sekretariat sejmiku województwa kujawsko-pomorskiego	17 kwietnia 2013 r.
3.	Urzędy gmin i powiatów	24 kwietnia 2013 r.
4.	Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy	24 kwietnia 2013 r.
5.	ROPS w Toruniu	24 kwietnia 2013 r.
6.	Pełnomocnik Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego ds. Osób Niepełnosprawnych	24 kwietnia 2013 r.
7.	Pełnomocnik Zarządu Województwa ds. Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom oraz HIV/AIDS	24 kwietnia 2013 r.

16 kwietnia br. Dyrektor Departamentu Spraw Społecznych Urzędu Marszałkowskiego Pani Krystyna Żejmo-Wysocka, zaprezentowała projekt programu podczas posiedzenia Wojewódzkiej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych.

Informacja o konsultacjach zawierała w szczególności opis sposobu przeprowadzenia konsultacji społecznych, termin konsultacji, zasady przyjmowania opinii, możliwości składania uwag do projektu programu.

Wypełniony formularz konsultacji można było przesłać:

- pocztą elektroniczną na adres sp.sekretariat@kujawsko-pomorskie.pl;
- pocztą tradycyjną na adres Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego Departament Spraw Społecznych ul. M. Skłodowskiej-Curie 73 87-100 Toruń;
- fax do Departamentu Spraw Społecznych 56 656 10 85.

Nieprzedstawienie opinii, uwag lub propozycji we wskazanym terminie oznaczało rezygnację z prawa jej wyrażenia.

3. Wykaz opinii i uwag zgłoszonych

We wskazanym terminie 10 instytucji zgłosiło łącznie 9 ogólnych uwag oraz 5 propozycji zmian zapisu do treści projektu programu pod nazwą „*Wojewódzki*

program przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020”.

Poniżej zostały przedstawione opinie ogólne o treści projektu lub o konkretnych zapisach oraz stosunek Departamentu Spraw Społecznych:

- **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radominie**

„Nie ma uwag”

- **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszczu**

„Brak uwag do projektu”

- **Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Łysomice**

„Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Łysomice w swoich celach statutowych ma wpisane działanie na rzecz umocnienia rodziny jako podstawowej komórki społecznej. Dobrze się stało, że zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego opracował Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego i te cele będą m.in. realizowane we współpracy z organizacjami pozarządowymi”.

Stanowisko instytucji opracowującej projekt programu

Uwaga w całości uwzględniona.

- **Wojewódzka Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych**

„Bez uwag. Projekt zaopiniowany przez WSRdsON bardzo wysoko”

- **Urząd Miejski w Brodnicy**

„Program ujmuje i wyczerpuje wszystkie dostępne elementy problemu przemocy w rodzinie w województwie kujawsko-pomorskim. Projekt w tym kształcie odzwierciedla faktyczne natężenie zjawiska przemocy jak i koncentruje się na minimalizacji skutków związanych z przemocą w rodzinie. Odzwierciedla faktyczny stan zjawiska dla miasta Brodnicy i powiatu brodnickiego, koreluje z Miejskim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2015, przyjętym uchwałą Rady Miejskiej w Brodnicy NR VI/59/2-11 z dnia 7 kwietnia 2011 r.

Opinia zebrana od:

Przewodniczącej Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego, Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej’ Przewodniczącej Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.”

Stanowisko instytucji opracowującej projekt programu

Uwaga w całości uwzględniona.

- **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie**

„Nie wnosimy do projektu „Wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020” żadnych uwag. Wręcz przeciwnie, wyrażamy pozytywną opinię co do zawartych w nim zapisów”

- **Fundacja Pracownia Dialogu**

„W Programie zabrakło analizy przyczyn powstania zjawiska przemocy w rodzinie. Trudno jest zapobiegać czemuś, kiedy nie podejmuje się refleksji nad przyczynami powstania zjawiska. Skoncentrowano się na definicjach i formach przemocy. Aby skutecznie zapobiegać zachowaniom przemocowym należałoby podkreślić rolę np.: nierozwiązanych konfliktów w rodzinach, albo rozwiązanych w sposób nieakceptowany społecznie (agresja, przemoc). Warto koncentrować się na „leczeniu przyczynowym”, a nie „objawowym”. Mediacja okazuje się tu idealnym narzędziem wczesnej prewencji, gdzie właściwie rozwiązane konflikty, przy wsparciu profesjonalnego mediatora, nie będą kończyły się stosowaniem Przemocy (w jakiegokolwiek jej odmianie).

Warto w tym momencie odesłać autorów do artykułu Anny Sitarskiej „Przemoc w rodzinie a mediacja” (Prokuratura i Prawo, 2006), który zawiera szereg danych empirycznych pokazujących zastosowanie mediacji już na etapie postępowania sądowego z artykułu 207 par.1. Pozostaje więc pytanie – jeśli mediacja jest tak skuteczna na etapie wykonawczym, to jak skuteczna mogłaby być na etapie wcześniejszym? (Zob. http://www.policja.pl/palm/pol/186/29916/PRZEMOC_W_RODZINIE_A_MEDIACJA_Anna_Sitarska.html).

W bazie instytucji pomagających rodzinie w sytuacji przemocy w ogóle nie uwzględniono NGO-sów zajmujących się mediacją. Może warto w programie uwzględnić też tego typu instytucje/organizacje. Często realizują one projekty, finansowane ze środków publicznych, na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez konstruktywne rozwiązywanie konfliktów w rodzinach – jak np.: nasza Fundacja.”

Stanowisko instytucji opracowującej projekt programu

Uwaga częściowo uwzględniona.

Wskazuje się, iż analiza przyczyn powstawania zjawiska przemocy znajduje się w obszarze zainteresowań instytucji badawczych. Program jest dokumentem o charakterze dokumentu operacyjnego i jego celem jest uregulowanie kierunków i działań w zakresie prowadzonej polityki i przeciwdziałania przemocy.

Uwaga znajduje odzwierciedlenie w treści projektu programu. Cele szczegółowe i kierunki działania zawarte w programie umożliwiają stosowanie mediacji jako narzędzi wczesnej prewencji przeciwdziałania zjawisku przemocy. Stosowne zapisy znajdują się w działaniach 1.2; 3.2; 3.4 i 4.2.

Uwzględniono uwagę dotyczącą rozszerzenia o organizacje pozarządowe (działanie 1.2) wykazu instytucji - partnerów w realizacji wspólnych przedsięwzięć.

- **Rodzinny Ośrodek Diagnostyczno-Konsultacyjny przy Sądzie Okręgowym w Toruniu**

„Działamy w oparciu o Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 sierpnia 2001 r. (Dz. U. z dnia 11 września 2001 r.). Działamy na zlecenie sądów lub prokuratora. Ośrodek prowadzi działalność w zakresie diagnozy, poradnictwa i opieki specjalistycznej w sprawach nieletnich oraz w zakresie przeciwdziałania i zapobiegania demoralizacji, przeprowadza badania psychologiczne, pedagogiczne, lekarskie i na ich podstawie wydaje opinie na zlecenie sądu lub prokuratora, przeprowadza mediacje w sprawach nieletnich i sprawach rodzinnych na zlecenie sądu, sprawuje opiekę specjalistyczną nad nieletnimi skierowanymi przez sąd, prowadzi poradnictwo specjalistyczne dla nieletnich, rodzin oraz rodzin zagrożonych demoralizacją na zlecenie sądu, współdziała z placówkami wykonującymi orzeczenia sądu, instytucjami i organizacjami zajmującymi się problematyką ochrony i umacniania rodziny, zatrudniona jest wysoko wyspecjalizowana kadra psychologów, pedagogów, lekarz psychiatra. Pracownicy odbyli odpowiednie szkolenia w zakresie diagnozowania Przemocy jak i udzielania pomocy jej doświadczającym”.

Stanowisko instytucji opracowującej program

Uwaga w całości uwzględniona.

- **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białych Błotach**

„Projekt programu zawiera bardzo dużo treści o charakterze ogólnym, bardzo dużo danych statystycznych. Brakuje harmonogramu rzeczowo-finansowego w odniesieniu do poszczególnych działań, które są planowane do realizacji w ramach Programu. W konkretnych latach np. rok 2013, 2014 itp. Uszczegółowienie rodzaju działań, terminu realizacji i nakładów finansowych pozwoli na precyzyjne określenie wskaźników, w celu monitorowania realizacji programu oraz osiągniętych efektów. Program powinien mieć wymiar praktyczny. Uważamy, że program powinien być czytelny również dla ofiar przemocy i sprawców przemocy. Winien nosić cechy „informatora” o formach i miejscach pomocy. Pełne nazwy, adresy telefony, przedstawione dobre praktyki.

Ponadto w programie występuje błąd merytoryczny tj. Prokuratura nie wydaje postanowienia eksmisyjnego jedynie nakaz opuszczenia lokalu do trzech miesięcy”

Stanowisko instytucji opracowującej program

Uwaga częściowo uwzględniona.

Program wojewódzki jest projektem dokumentu o charakterze dokumentu operacyjnego i jego celem jest uregulowanie kierunków i działań w zakresie prowadzonej polityki i przeciwdziałania przemocy. Na jego podstawie możliwe jest inspirowanie zadań, na każdym

szczeblu i etapie realizacji szczegółowych działań zarówno profilaktycznych jak i naprawczych jako odpowiedzi na potrzeby regionu zidentyfikowane w programie. Program nie może nosić znamion wykazu dostępnych miejsc i form niesienia pomocy. Program przewiduje w działaniach 3.2 i 3.5 możliwość wydania proponowanego w uwadze „informatora” w tym w formie elektronicznej. Uwaga dotycząca „wymiaru praktycznego” zostanie uwzględniona poprzez corocznie sporządzane plany rzeczowo – finansowe działań na rok następny.

Uwaga dotycząca błędu merytorycznego zostaje częściowo uwzględniona. Wskazuje się, iż w projekcie zastosowano skrót myślowy – w konsekwencji uwagi, zostanie dokonane w treści programu, rozszerzenie opisu możliwych działań prokuratury.

Uwagi odnoszące się wprost do zapisów projektu z propozycjami korekt (w tabeli) oraz stanowisko Departamentu Spraw Społecznych.

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagi	Aktualny zapis programu	Proponowane zmiany	Uzasadnienie podmiotu	Stanowisko instytucji	Stanowisko Zarządu
1	Fundacja Pracownia Dialogu	Punkt 6.1, działanie 1.2: Inicjowanie wspólnych przedsięwzięć z instytucjami i służbami („dobre praktyki”), wymiana doświadczeń i wiedzy	Inicjowanie wspólnych przedsięwzięć z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i służbami („dobre praktyki”), wymiana doświadczeń i wiedzy	Jako Fundacja prowadząca w Toruniu ośrodek mediacyjny mamy wiele doświadczeń oraz dostęp do badań Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, który moglibyśmy się podzielić z pracownikami innych instytucji i służb.	Uwaga uwzględniona	
		Pkt.9: Pierwszy obszar oddziaływań (...)Program zakłada zapewnienie tej grupie osób pomocy prawnej i psychologicznej. Pomoc ta realizowana będzie zarówno przez pracowników Biura ds. Polityki Prorodzinnej i Przeciwdziałania Przemocy, jak i przez specjalistów w zakresie	Dopisać w tym punkcie: Mediacje, o ile to możliwe, powinny być zlecane wyspecjalizowanym organizacjom pozarządowym, w zakresie ich statutowej działalności (tryb uproszczony/ powierzenie wykonania zadania).	Nie jest zgodnym z aktami prawnymi oraz standardami Społecznej Rady ds. Alternatywnych Metod Rozwiązywania Konfliktów i Sporów przy Ministrze Sprawiedliwości, aby mediacje w konfliktach rodzinnych prowadzili pracownicy jednostek powołanych do pomocy ofiarom przestępstw np: Biuro ds. Polityki	Uwaga nieuwzględniona. Program w aktualnym zapisie umożliwia realizację zlecania organizacjom pozarządowym zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w tym prowadzenia	

	<p>prawa i psychologii realizujących swe zadania w ramach Kujawsko – Pomorskiej Niebieskiej Linii, Telefonicznego Pogotowia dla Ofiar Przemocy.</p> <p>W zależności od potrzeb wsparcie udzielane ofiarom przemocy może mieć charakter (...) oraz prowadzeniu mediacji bądź terapii.</p>		<p>Prorodzinnej i Przeciwdziałania Przemocy (wcześniej Biuro Rzecznika Praw Ofiar). Może to rodzić poważne zagrożenia dla bezstronności mediatora i jego neutralności - co może prowadzić ostatecznie do wypaczenia idei mediacji i braku zaufania do niej. Mediacją powinny zajmować się instytucje/ organizacje neutralne, niedbające o interesy żadnej ze stron konfliktu.</p>	<p>mediacji.</p>	
	<p>Istotnym komponentem Programu realizowanym we współpracy z Kujawsko - Pomorskim Kuratorem Oświaty oraz organami prowadzącymi szkoły będzie propagowanie w szkołach programów profilaktycznych oraz innych działań uwrażliwiających uczniów na negatywne konsekwencje stosowania przemocy</p>	<p>Dopisać na końcu: ...w tym mediacji rówieśniczej</p>	<p>Niektórzy z autorów wskazują na podstawie badań, że wdrożenie w szkole programu mediacji rówieśniczej niweluje zjawiska agresji i przemocy nawet o 50% (Sawicka K., (2008). <i>Zapobieganie przemocy rówieśniczej w szkole. W: M.Libiszowska-Żółtkowska, K.Ostrowska (red.), Agresja w szkole. Diagnoza i profilaktyka. Warszawa: Centrum Doradztwa</i></p>	<p>Uwaga nieuwzględniona.</p> <p>Mediacja rówieśnicza jest jedną z form oddziaływań na dzieci i młodzież. Wymienianie w programie niektórych form np. mediacji rówieśniczych mogłoby być odebrane jako pominięcie</p>	

		jako sposobu rozwiązywania sytuacji konfliktowych.		<i>i Informacji Difin Sp. z o.o.)</i>	pozostałych.	
2	Rodzinny Ośrodek Diagnostyczno – Konsultacyjny przy Sądzie Okręgowym w Toruniu	4.1 zasoby instytucjonalne w województwie kujawsko - pomorskim	Rozszerzyć zapis o instytucję Rodzinne Ośrodki Diagnostyczno – Konsultacyjne (4) Toruń, Bydgoszcz, Szubin, Włocławek	Rodzinne Ośrodki Diagnostyczno – Konsultacyjne realizują również zadania wynikające z Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – przede wszystkim zajmujemy się diagnozowaniem zjawiska przemocy w rodzinie – wpływu i skutków tego zjawiska na funkcjonowanie rodzin - w wykonywanych diagnozach środowiska rodzinnego opiniowanych w sprawach opiekuńczych, rozwodowych, karnych nieletnich, gdzie przemoc występuje proponujemy zalecania i wskazania do pracy z rodzinami, nieletnimi	Uwaga uwzględniona	

3	Toruńskie Centrum Caritas	<p>Cel I</p> <p>Wszechstronne wsparcie rodzin dotkniętych przemocą oraz opracowanie programów w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p>	<p>Zwrócenie uwagi na pracę socjoterapeutyczną z dziećmi, które były świadkami przemocy. Przeprowadzanie zajęć, konsultacji, praca systemowa z rodziną z uwzględnieniem pracy z dziećmi. Podkreślić należy, iż ofiary przemocy w rodzinie oprócz pomocy psychologicznej – wspierającej powinny również być zabezpieczone materialnie tzn. schronienie, środki zabezpieczające podstawowe potrzeby matki i dziecka. Zabezpieczenie kompleksowe socjalne umożliwi w efektywny sposób prowadzenie pracy terapeutycznej – psychologicznej.</p>	<p>Dzieci często są świadkami przemocy w rodzinie. Doświadczenie zjawiska przemocy ma znaczenie na ich późniejsze funkcjonowanie, wpływa na ich osobowość powodując dysfunkcję zachowania. Istota socjoterapii polega głównie na realizacji celów terapeutycznych. Proces interwencji socjoterapeutycznej może być spowodowany cierpieniem psychicznym dziecka, które ma kłopoty lub jego zachowanie powoduje wysokie straty społeczne. W terapii wychodzi się z założenia, że trudne zachowania dzieci i młodzieży mają swoje tło psychiczne. Towarzyszą im przykre emocje takie jak lęk, poczucie winy, niepokoju, gniew, złość, osamotnienie oraz określone, najczęściej negatywne sądy poznawcze na temat własnej osoby. Są one wynikiem doznawanych w przeszłości lub aktualnie</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona.</p> <p>Program w aktualnym brzmieniu zapewnia możliwość wszechstronnej pomocy ofiarom przemocy, w tym dzieciom – również poprzez pracę socjoterapeutyczną.</p>	
---	---------------------------	--	--	--	--	--

				<p>trudnych stanów emocjonalnych, stanów deprivacji, braku satysfakcjonujących kontaktów z najbliższymi. Zajęcia socjoterapeutyczne sprzyjają odreagowaniu napięć emocjonalnych, posłużą uczeniu się nowych umiejętności psychologicznych, dostarczą uczestnikom zajęć doświadczeń korekcyjnych przeciwstawnych doznanyemu urazom.</p>		
--	--	--	--	--	--	--

Wszystkie zgłoszone w trakcie trwania konsultacji uwagi i propozycje korekt treści projektu, zostały poddane przez członków zespołu autorskiego analizie pod kątem ich wykorzystania przy opracowaniu ostatecznego kształtu dokumentu.